

**ÖMER FARUK
BİNGÖL**
EKOTREND

ofbingol81@gmail.com

Kritik hafta

Piyasalar belki de bu yılın en kritik haftalarından birine giriyor, hem içeride hem dışarıda... Aylardır

küresel piyasaların merakla beklediği ABD seçimleri bu hafta gerçekleşecek. Açıkçası;

-Kuzeyde ve güneyde devam eden jeopolitik gerilimleri dikkate alırsak; bölgeye barış getirecek bir ABD yaklaşımı, Türkiye için kritik öneme sahip.

-ABD 10 yıllık tahvil faizlerinde son bir ayda 3,60'tan 4,35'in üzerine doğru gerçekleşen yükseliş, diğer bütün piyasaların faizlerini de etkiliyor.

-Faizlerdeki bu yükselişe karşılık ons altın fiyatlarının, geçen hafta 2.790 dolar ile rekor kırdığını gördük. Belli ki seçim belirsizliği fiyatlanıyor.

-ABD borsalarının da yeni zirvelere yöneldiğini dikkate alırsak; tahvilden çıkan paranın hisse senetlerine ve altına girdiği anlaşılabilir.

Özetle piyasaları; bütün bu fiyatlamaların da değişebileceği bir "5 Kasım" bekliyor olabilir.

★★★

İçeride ise son dönemde faiz indirimine dair beklentiler konuşulurken, yarın gelecek ekim enflasyonu ve cuma günü TCMB tarafından açıklanacak enflasyon raporu kritik öneme sahip. Öncesinde, İstanbul enflasyonunda aylık bazda %3,64 artış gerçekleşmişti. Bu, yüksek bir oran. TÜİK enflasyonu ise ekimde aylık %2,50'ye yakın bekleniyor. Şayet buna yakın bir gerçekleşme yaşanırsa; bu sonuç, TCMB'nin "parasal gevşeme" için TÜFE'de aylık olarak hedeflediği %1,5-2,0 bandının üzerinde kalacak. Ve yakın zamanda bir faiz indirimi için gerekli şartların oluşmadığına işaret edebilecek.

★★★

Borsa İstanbul'da BİST100 endeksi son 1 aylık süreçte aşağıda 8.650 ve yukarıda 9.200 bandındaki hareketine

GEÇEN HAFTA 10.000 TL Ne Oldu?

MEVDUAT (TL).....	10.093
DOLAR.....	10.010
ALTIN (Gram).....	9.997
BORSA (BİST100).....	9.974

Not: 25.10.2024 / 01.11.2024

Yükselenler (BİST100)

HISSE	SON	DEĞİŞİM
ADEL.....	42,62	%16,77
ALTNY.....	100,70	%16,48
EUPWR.....	35,44	%14,25
REEDR.....	24,30	%13,13
KTLEV.....	58,95	%11,86

Düşenler (BİST100)

HISSE	SON	DEĞİŞİM
ARCLK.....	128,60	-%7,75
GARAN.....	105,60	-%5,04
OTKAR.....	414,50	-%4,44
AKSEN.....	32,64	-%4,34
FROTO.....	974,50	-%3,99

Ne Oldu?

- S&P Global, Türkiye'nin kredi notunu 'BB-'ye yükseltti. Görünüm: Durağan
- ABD'de tarım dışı istihdam ekimde; kasırga/grev etkisiyle 12 bin kişi arttı.
- ISO İmalat PMI endeksi ekimde; 44,3'ten 45,8'e çıktı, iyileşme sinyali verdi.

Ne Olacak?

4 Kasım Pazartesi

- Türkiye/Enflasyon (Ekim)

7 Kasım Perşembe

- ABD/FED Faiz Kararı

8 Kasım Cuma

- Türkiye/Enflasyon Raporu

devam ediyor. 8.650 korunduğu müddetçe ve 9.200 geçilince; bu bölgenin bir dip olduğu sinyali alınabilecek. Ancak sektörel anlamda dikkat çeken ayrışmalar var, onlara değinerek bitirelim. Son 1 aylık süreçte;

-Teknoloji, Bilişim, Halka Arz ve İnşaat endeksleri %7,72-%5,06 yükselişle endeksten pozitif ayrışıyor.

-Bankacılık endeksinde aylık düşüş %12,74'e vardı. İletişim, Holding, Perakende ve Kimya sektörlerinde ise düşüşler aynı süreçte %5,06-%5,59 arasında değişti.

FOTOĞRAF:ARSIV

Sıkışma tüketimi durduramıyor

Ekonomi yönetiminin tüketimi kısmı çalışmalarını dış ticaret verilerine yansımıyor. Ticaret Bakanlığı'nın açıkladığı verilere göre, tüketim mali ithalatı ekim ayında da arttı. Buna göre, tüketim malları ithalatı yüzde 8 artışla 5,1 milyar dolara çıkarken, hammadde ithalatı yüzde 0,2 gibi sınırlı bir düşüşle 20 milyar dolar oldu. **Ekim ayında dış ticaret açığı ise 5,7 milyar dolar seviyesinde gerçekleşti**

Ekim ayına ilişkin dış ticaret verileri belli oldu. Bu dönemde ithalat geriledi ihracat arttı. Buna göre ekim ayında ihracat yüzde 3,6 artışla 23,6 milyar dolar oldu. Enerji ve altın hariç ihracat aynı dönemde 22,2 milyar dolar olarak kaydedildi. Aynı dönemde ithalat yüzde 0,1 düşüşle 29,4 milyar dolar olarak gerçekleşti. Ekimde dış ticaret açığı 5,7 milyar dolar oldu. Geçen yılın aynı döneminde bu rakam 6,6 milyar dolar olarak gerçekleşmişti. Yılın ilk 10

aylık döneminde ise, dış ticaret açığı 65,6 milyar dolar oldu. Geçen yılın aynı döneminde dış ticaret açığı 94,3 milyar dolar seviyesindeydi. Ticaret Bakanlığı'nın verileri tüketim mali ithalatının Ekim ayında da arttığını gösterdi. Buna göre, Ekim'de hammadde ithalatı yüzde 0,2 gibi sınırlı bir düşüşle 20 milyar dolar oldu. Tüketim malları ithalatı ise yüzde 8 artışla 5,1 milyar dolara çıktı. Aynı dönemde yatırım malları ithalatında ise yüzde 9,2'lik düşüş

oldu. Bu grupta ithalat 4,2 milyar dolar olarak kaydedildi. Ticaret Bakanı Bolat, tüketim mali ithalatında altın grubunda ihracat yapan şirketlerin yarı mamül ithalatının da payı olduğunu dikkat çekti. **Türkiye** İhracatçılar Meclisi (TİM) Başkanı Mustafa Gültepe de, ekim ayı ihracat rakamlarını değerlendirdi. En çok ihracat yapılan ülkelerin Almanya, ABD, Birleşik Krallık, Irak ve İtalya olduğunu ifade eden Gültepe, "122 ülkeye ihracatımız

artırdık. Avrupa Birliği'ne yaptığımız ihracat 9,9 milyar dolara ulaştı, kıtanın toplam ihracatımızdaki payı yüzde 57 oldu" dedi. Ekim ayında 23,6 milyar dolarlık ihracata imza atıldığını belirten Gültepe, geçen yıla göre yüzde 3,6'lık bir artış yaşandığını ve bu rakamın ekim ayları bazında bir rekor olduğunu söyledi. Gültepe, "İlk 10 ayda 216,4 milyar dolara ulaştık, son 12 ayda ise 262,3 milyar dolar astık" diye konuştu. **EKONOMİ SERVİSİ**

KARTLI ÖDEMELER YÜZDE 79 ARTTI

Tüketimdeki artış Bankalararası Kart Merkezi (BKM), Eylül ayına ilişkin verilerine de yansırken, kredi kartı kullanımını arttırmaya devam ediyor. Buna göre, Eylül ayı itibarıyla **Türkiye**'de kredi kartı sayısı 127,2 milyon, banka kartı sayısı 192,8 milyon ve ön ödemeli kart sayısı 103,1 milyon oldu. Söz konusu veriler geçen yılın aynı dönemiyle kıyaslandığında kredi kartı sayısında yüzde 13'lük, banka kartı sayısında yüzde 5'lik, ön ödemeli kart sayısında ise yüzde 22'lik artış yaşandı. Eylülde toplam kart sayısı ise 423,1 milyona ulaşarak geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 11 artış gösterdi. Kredi kartları, banka kartları ve ön ödemeli kartlar ile Eylülde yapılan toplam ödeme tutarı da önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 79 artarak 1 trilyon 449,4 milyar lira oldu. Kartlı ödemelerin 1 trilyon 220,3 milyar lirası kredi kartları ile yapılırken, 200,3 milyar lirasında banka kartları, 28,8 milyar lirasında ise ön ödemeli kartlar kullanıldı. Kredi kartı ile yapılan ödemelerde Eylülde, önceki yılın aynı ayına göre büyüme yüzde 86, banka kartı ile yapılan ödemelerde yüzde 48, ön ödemeli kartlar ile yapılan ödemelerde ise yüzde 104 oldu.

ÖNCÜ GÖSTERGELER ZAYIFLAMAYI İŞARET EDİYOR

Türkiye'de sanayinin öncü verileri olarak kabul edilen **İstanbul Sanayi Odası (İSO)**, **Türkiye** İmalat Satın Alma Yöneticileri Endeksi'nin (PMI) Ekim 2024 Raporu açıkladı. Eşik değer olan 50,0'in üzerinde ölçülen tüm rakamların sektörde iyileşmeye işaret ettiği anket sonuçlarına göre, Eylülde 44,3 olan menşet PMI Ekimde 45,8'e yükselmekle birlikte eşik değer 50,0'in altında kalarak faaliyet koşullarında bozulma sinyali vermeye 7 aydır devam ediyor. Sektörün performansı nisan ayından bu yana düşüş eğilimi gösterdi. Zorlu piyasa koşullarının sürmesi, talebin zayıf kalmasına ve toplam yeni siparişler ile ihracattaki yavaşlamanın devam etmesine yol açtı. Buna bağlı olarak, imalatçılar üretimi üst üste yedinci ay azalttı.

Asgari ücret yine ve yeniden

Malum 118 iktisatçı asgari ücretin geçmiş enflasyona göre artırılması ve adil gelir dağılımı konusunda bir çağrı yayımladı.

KRT televizyonunda moderasyonunu Olcay Aydılek'in yaptığı bir programda "çağrı bana gelmedi, gelse ben de imzalarım" diye bir açıklama yaptım.

Meğer Prof. Dr. Ceyhan Elgin çağrını 26 Ekim Cumartesi günü işyerimdeki e-posta adresime göndermiş.

Dört günlük tatilde çağrını atlamışım.

30 Ekim'de Ceyhan hocaya cevaben bir mesaj gönderdim ve "çağrını görseydim, imzama koyardım" meallî bir açıklama yaptım ve "hakkınızı yemişim" dedim.

Çağrının hazırlayıcılarından Dr. Cem Oyvatt sosyal medya hesabı X'ten "ulaştıklarımız arasında asgari ücret çağrısını imzalamayan ünlü iktisatçılar var. Bir kısmı çağrımıza katılmadı, bir kısmı da çekindiği için imzalamadı" şeklinde bir açıklama yapınca, bu yazıyı kaleme almak elzem oldu.

Çünkü daha önce bu köşede, çağrıdan çok önce asgari ücretin insanca yaşanmaya imkân sağlayacak şekilde artırılmasını önermişim.

Hazırsanız başlayalım.

ÇAĞRI

Öncelikle bilmeyenlerin için altına imzama atarım dediğim çağrını bir hatırlayalım.

Böylece samimiyetimizi de teyit edelim.

"Biz, aşağıda imzası bulunan iktisatçılar olarak - Enflasyonla mücadelenin toplumsal maliyetinin adil dağılımı gerektiğini, - Asgari ücretlilerin alım gücünün korunmasının sosyal devletin bir gerekliliği olduğunu, - Gerçekleşen enflasyon oranının altında yapılacak ücret artışlarının gelir dağılımını daha da bozacağını, - Enflasyonla mücadelenin başarısının dan gelirliğin yaşam standartlarını düşürülmesi pa-husuna sağlanamayacağını, vur-gulama ihtiyacı duyuyoruz. Bu bağlamda, ekonomi politikasını yönetenleri: - Asgari ücret artışlarında gerçekleşen enflasyon oranının dikkate alınması, - Gelir dağılımını da gözeten bütüncül bir ekonomi politikası izlenmesi, konularında acilen adım atma-ya davet ediyoruz."

Değerli okur böylesine insani bir çağrını imzalamaktan korkacak ne var ki?

Devam edelim ve çağrıdaki eksik gördüğümüz bir hususun da altını biz çizelim.

ASGARİ ÜCRET

Bu köşede asgari ücrete bakış açımın Uluslararası Çalışma Örgütüyle (ILO) benzer olduğunu söylemişim

ILO'ya göre asgari ücretin amacı çalışanları aşırı düşük ücretlere karşı ko-

rumaktır. Asgari ücret milli gelirin tüm paydaşlar arasında adil ve eşitlikçi biçimde paylaşılmasına ve çalışan ve bu tür korumaya ihtiyaç duyan herkese asgari geçim ücreti sağlanmasına yardımcı olmaktadır.

Oysa bizim ekonomi yönetiminin asgari ücret konusunda böyle bir kaygısı yok.

Aksine, asgari ücret zammının enflasyonu tetikleyeceğini iddia ediyorlar.

Hazine ve Maliye Bakanı asgari ücret tespit komisyonunun ücreti belirlerken iş dünyasının rekabet gücünü de gözetmesini istiyor.

Yani asgari ücret zammı şirketlerin maliyetlerini artırıp, kârlarını düşürmesini demeye getiriyor.

Asgari ücret tek başına bir asgari ücret değil ki.

DİSK-AR TÜİK Hanehalkı İşgücü Araştırması verilerden hareketle asgari ücretin kapsamını hesaplamaktadır.

Bu hesaplamaya göre 2002 yılında ücretlilerin % 40,5'i asgari ücretin altında gelir elde etmektedir. Ücretlilerin %37,5'i asgari ücretin yüzde 5 fazlası gelir elde etmektedir.

Şirketler diğer çalışanlara asgari ücrete yakın maaş veriyorlar.

Asgari ücret zammı bu çalışanların

ücretlerini de etkiliyor. Zam düşük olunca diğer çalışanlar da düşük zam alıyorlar.

Çağrı da asgari ücret zammının gelecek enflasyona göre değil, geçmiş enflasyona göre artırılması talep ediyor.

Yetmez ama evet.

Nisil mi?

Devam edelim.

REFAH ETKİSİ

Yetkililer ekonomideki olumlu gelişmeleri aktarırken milli gelir büyümesini öne çıkarırlar.

Ama milli gelir büyümesinin kime fayda sağladığını görmezden gelirler.

Dr. Berke Duran X hesabında bir bil-gisel yayımladı. İstanbul Saray Odası ilk 500 listesinde yer alan sanayi şirketlerinin mali tablolarını kullanarak, son yıllarda ücretlilerin üretimden aldıkları payın giderek düştüğünü gösteriyor.

TÜİK 10 Ekim'de Gelir Dağılımı İstatistikleri verilerini açıkladı.

2023 yılında nüfusun en zengin %20'si milli gelirin %48'ini paylaşmaktadır.

2014 yılında bu oran %45,9 idi.

Yani 10 yılda zenginler daha zengin olmuştur.

Zenginler kimin payını almış? Tabii ki orta direğin.

Türkiye'de orta direk çökmüş vaziyette.

Çağrı'da haklı olarak asgari ücret geçmiş enflasyona göre artırılmasını denilmektedir.

Peki, ücretli iktisadi büyümeden refah payı almayacak mı?

Bu nedenle asgari ücret geçmiş enflasyon artı iktisadi büyüme kadar artırılmamalıdır.

Devam edelim.

EN BÜYÜK ASGARİ ÜCRET BİZDE!

Hazine ve Maliye Bakanı Mehmet Şimşek "Türkiye'nin gelişmekte olan ekonomiler arasında en yüksek asgari ücrete sahip olduğunu ve asgari ücretin yeterli olduğunu" açıkladı. (1/7/2024)

Bir zamanlar Avrupa Birliği (AB) halyalımız vardı.

AB'ye tam üye olmak için 2005 yılında müzakereler başlatıldı.

AB'nin iktisadi ve siyasi düzenlemelerini üstlenecektik.

Kamu yönetiminde şeffaflık ve hesap verebilirlik sağlanacaktı.

İyi işleyen piyasalarımız olacaktı.

Böylece verimlilik artışı sağlanacak ve milli gelirimiz artacaktı.

Bu milli geliri adil biçimde paylaşacaktık.

Geldiğimiz noktada ne oldu?

Türkiye Avrupa'nın en düşük asgari ücretli ülkeleri arasındadır.

2014'te Avrupa'da Türkiye'den düşük asgari ücretli 12 ülke varken, 2024 yılı başında sadece 5 ülke vardır.

Geriyeye doğru rekora gidiyoruz.

İyi pazarlar.

UĞUR
EMEK